

У цьому контексті висловлюються ідеї щодо того, аби розглядати догму права як одну зі складових структури права.

Таким чином, через ознаку структурності розкривається єдина природа права, що дозволяє йому залишатися правом в абсолютно різних за специфікою, складом учасників у різних сферах життя суспільства і людини – від міжособистісних правових комунікацій до транснаціональних і глобальних правових відносин та інститутів. Розгляд права крізь призму його структурності дозволяє не лише по-новому співвіднести право, систему права і правову систему, але й розкрити його фундаментальні онтологічні основи, специфіку дії та ефективності.

Виходячи з широкого розуміння догми права, можна запропонувати таке її визначення. *Догма права – це структурний компонент права, що існує поряд із ціннісною та статусною характеристикою права і становить сферу юридичної науки (догматична юриспруденція), юридичної практики та юридичної освіти у вигляді діючої системи позитивного права і правових категорій та понять, у яких ця система відображена.*

В. М. Стратонов,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
А. О. Гавловська,
старший викладач кафедри галузевого права,
Херсонський державний університет

ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОМПЛЕКСНИХ ТА АДРЕСНИХ МОЛОДІЖНИХ ПРОГРАМ

Як будь-який вид правових відносин формування та реалізації молодіжних програм ґрунтується на системі правових принципів. Принципи права – це основні засади формування, розвитку і функціонування права, які відбивають сутність і призначення права та втілюють у собі найважливіші ціннісні орієнтири суспільства і визначають конкретний зміст і загальну концептуальну спрямованість правового регулювання суспільних відносин [1, с. 7].

Аналіз наукових джерел в сфері дослідження правової природи правових принципів дає змогу визначити обставини, які обумовлюють їх значення, в тому числі і в регулюванні комплексних та адресних молодіжних програм. Отже, правові принципи мають такі значимі властивості:

- 1) вища імперативність, універсальність, загальнозначущість;
- 2) спрямовують розвиток і функціонування всієї правової системи;
- 3) визначають напрями правотворчої, правозастосовчої та іншої юридичної діяльності;
- 4) координують функціонування механізму правового регулювання;
- 5) виступають найважливішим критерієм законності дій громадян, посадових осіб та інших суб'єктів права;
- 6) сприяють подоланню прогалин у праві;
- 7) впливають на рівень правосвідомості і правової культури в суспільстві;
- 8) правовим принципам притаманні стійкість і стабільність протягом невизначено тривалого часу [2].

При дослідженні питання принципів правового регулювання комплексних та адресних молодіжних програм слід зауважити, що «правові принципи визначають основи правового регулювання суспільних відносин загалом, визначають керівні засади правотворчості, правозастосування, правової охорони в державі, служать орієнтиром в правовому вихованні та професійної правосвідомості законодавця та суб'єктів правозастосування в сфері молодіжної політики» [3, с. 8].

Передумовами формування принципів започаткування та реалізації державними органами комплексних та адресних державних молодіжних програм стали норми Конституції України, законодавства та теоретичні розробки в даній сфері.

Аналізуючи вплив загальноправових та спеціальних принципів на формування принципів правового регулювання комплексних та адресних муніципальних молодіжних програм ми дійшли висновків, що дана система принципів включає в себе такі групи принципів:

1. Принципи міжнародного права (такі як: повага до прав людини, їх невідчужуваність від особи, рівність прав та свобод людини незалежно від статті, раси, національності, місця проживання, походження, віросповідання, політичних переконань, майнового та посадового статусу та приналежності до громадських організацій) [4;5];

2. Загальноправові принципи (принципи справедливості, рівності, свободи, гуманізму, принцип правової визначеності, пропорційності й добросовісності, принцип рівності, демократизму) [6, с. 14].

3. Принципи молодіжної політики (принцип цілісності державної молодіжної політики; принцип комплексної та скоординованої реалізації молодіжної політики; принцип соціального партнерства; принцип профілактичної роботи; принцип рівності суб'єктів молодіжної політики [3, с. 9]; повага до поглядів молоді та її переконань; правовий захист молодих громадян (перш за все осіб, які не досягли 18 років) з метою створення необхідних стартових можливостей для їх повноцінного соціального становлення та розвитку; надання прав та залучення молоді до безпосередньої участі у формуванні й реалізації політики та програм, що стосуються суспільства взагалі і молоді зокрема; сприяння ініціативі та активності молоді в усіх сферах життєдіяльності суспільства [7].

4. Галузеві принципи (наприклад, принципи соціального становлення та розвитку молоді; повага до загальнолюдських цінностей, прав людини і народів, історичних, культурних, національних особливостей України, її природи; врахування потреб молоді, співвіднесення їх реалізації з економічними можливостями держави; відповідальність держави та створення умов щодо саморозвитку і самореалізації молоді; відповідальність кожного молодого громадянина перед суспільством і державою за додержання Конституції України, законодавства України; доступність для кожного молодого громадянина соціальних послуг і рівність правових гарантій) [8].

5. Спеціалізовані принципи формування та реалізації молодіжних програм (принцип доцільності, принцип залишкової компетенції [3, с. 9], економічної та соціальної ефективності, оптимального співвідношення заходів та передбачуваних результатів, принцип свідомої необхідності молоді в суспільно-корисній діяльності, принцип децентралізації, принцип загальності, науковості, принцип адресності, принцип інтеграції).

Визначимо поняття та проаналізуємо окремі спеціалізовані принципи формування та реалізації молодіжних програм.

Визначення поняття «принцип доцільності молодіжних програм» слід формувати виходячи з семантики слова доцільність. Так, тлумачний словник визначає «доцільність – це відповідність явища або процесу відносно завершеному стану, матеріальна або ідеальна модель якого представляється як ціль» [9, с. 53]. Отже, принцип доцільності молодіжних програм – здатність молодіжної програми досягти однакового змодельованого кінцевого результату незалежно від початкових умов, а саме, досягти прогнозовану соціально-обумовлену мету в умовах економічних, соціальних та політичних змін при ефективності застосування тих чи інших заходів. Проте, існує неприпустимість підміни принципу законності доцільністю формування та реалізації молодіжних програм. Протиставлення даних принципів в молодіжній політиці означає, що суб'єктам правових відносин надається можливість приймати найбільш ефективні, доцільні рішення в межах правового поля, визначеного нормою права.

Принцип залишкової компетенції при формування та реалізації молодіжних програм – до залишкової компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування при формуванні та реалізації муніципальних та адресних молодіжних програм належать ті повноваження, які не були реалізовані суб'єктами молодіжної політики з більш вищим правовим статусом при формуванні загальнодержавних комплексних програм. В такому випадку залишкові компетенції можуть бути включені до виняткових компетенцій суб'єктів молодіжної політики відповідної ланки або спільної компетенції всіх суб'єктів даної сфери суспільних відносин.

Принцип інтеграції формування та реалізації молодіжних програм в управлінні молодіжною програмою знаходиться на більш високому рівні, ніж управління проектами даної програми, і концентрується навколо побудови і управління структурою проектів, їх механізмів інтеграції, активного реагування на зміни в зовнішньому оточенні і передбачення таких змін.

Функція інтеграційної діяльності полягає в тому, щоб об'єднати цілі, що формуються молодіжною програмою, побудувати чіткий і здійснюваний план програми, розвинути у суб'єктів здатність до реагування на зміни в зовнішньому середовищі за допомогою планування, контролю, моніторингу, координації, аналізу альтернатив і ініціації змін у всіх пов'язаних між собою проектах програми.

В загальній теорії управління принцип інтеграції базується на принципах програмної інтеграційної діяльності: принципі новаторського мислення, принципі гнучкості до змін, принцип об'єднаної компетенції та принципі визначення цінності [10].

Зокрема, слід зазначити, що не всі правові принципи формування та реалізації молодіжних програм обов'язково повинні бути сформульовані у правових нормах. Тому, окремі науковці виділяють писані і неписані, явні і неявні принципи права, принципи прямої фіксації і непрямой фіксації (коли принципи права логічно випливають із сукупності норм) [1, с. 7].

ЛІТЕРАТУРА

1. Колесніченко В.В. Принципи права Європейського Союзу: загальнотеоретичне дослідження: автореферат дис. .. канд. юрид. наук: 12.00.01/ Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2010. – 22 с.
2. Старчук О. В. Щодо поняття принципів права. // Теорія та історія держави і права. Філософія права [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_2/40.pdf
3. Тимофеева Р. И. Конституционно-правовые основы государственной молодежной политики: автореферат дис.... кандидата юридических наук 12.00.02 / Челябин. гос. ун-т. – Челябинск, 2006. – 26 с.
4. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду
5. ООН від 26.06.1945 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010
6. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами у відповідності з Статутом Організації Об'єднаних Націй від 24.10.1970 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_569
7. Погребняк С.П. Основоположні принципи права: автореферат дис. .. канд. юрид. наук: 12.00.01/ Національна академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2009. – 37 с.
8. Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» від 15 грудня 1992 року №2859-ХІІ [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>
9. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 року № 2998-ХІІ [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 170 000 слів/ Укладач і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь; ВТФ «Перун», 2001. – 543 с.
11. Керівництво з інноваційними проектами і програмами організацій [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://edu.minfin.gov.ua/P2M/Pages/Codex.aspx>